

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ СТУПЕНЕМ ПРОЯВУ ВЕГЕТАТИВНОЇ ДИСФУНКЦІЇ, РІВНЕМ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ І ФАКТИЧНИМ БІОЛОГІЧНИМ ВІКОМ У СТУДЕНТОК

Леонт'єва Зоряна Романівна к.мед.н., доцент Дутка Роман Ярославович д.мед.н., професор, Марусяк Соломія Володимирівна, асистент

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького м. Львів, Україна

Вступ. Життєвий ритм сучасної молоді в даний час характеризується значними емоційними та інтелектуальними перенапруженнями та гіподинамією, що впливає на рівень їх фізичного здоров'я, викликаючи зміни структурно-функціональних параметрів на різних рівнях регуляції людського організму. Під впливом цих несприятливих чинників створюються передумови для зривів адаптаційних механізмів і підвищення рівнів біологічного віку. Відомо, що при напруженні або зриві механізмів адаптації в організмі людини порушується функція регуляції, що може призводити до синдромів автономних дисфункцій. Вивчення взаємозалежності між проявами вегетативної дисфункції, рівнем адаптаційного потенціалу та біологічного віку людини в умовах активного навчального процесу дозволить проаналізувати їхній адаптаційний потенціал і рівень здоров'я, оцінити ступінь порушення вегетативних проявів з подальшим запровадженням певних профілактичних чи лікарських заходів.

Мета. Визначити і оцінити ступінь взаємозв'язків між рівнем прояву вегетативної дисфункції, фактичним біологічним віком та рівнем адаптаційного потенціалу у студенток III та IV курсів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Матеріали і методи. У дослідженні взяли участь 28 дівчат віком від 19 до 21 років з різним ступенем проявів вегетативної дисфункції, контрольну групу склали 25 осіб жіночої статі. До методів обстеження належали: огляд і аналіз джерел літератури, визначення біологічного віку людини методом В.П. Войтенка (анкетування, антропометрія, проба Штанге, проба Генчі, проба Озерецького), визначення рівня адаптаційного потенціалу людини за методикою Р.М. Баєвського (1979) з урахуванням частоти серцевих скорочень, систолічного та діастолічного артеріального тиску, антропометричних показників і коефіцієнтів рівняння множинної регресії. Для виявлення ознак вегетативних змін застосовували стандартизований опитувальник за А.М. Вейном (1998). Для розрахунку фактичного біологічного віку (ФБВ) використовували формулу: $ФБВ = 17,4 + 0,82 \times CO_3 - 0,005 \times AT_c + 0,16 \times AT_d + 0,35 \times ПАТ - 0,004 \times ЖЄЛ + 0,04 \times ЗДВ_d - 0,06 \times ЗДВ_{ид} - 0,11 \times СБ$, де

• АП – адаптаційний потенціал серцево-судинної системи за Р.М. Баєвським; • ЧСС – частота серцевих скорочень, уд/хв; • АТ_с – систолічний артеріальний тиск, мм рт. ст.; • АТ_д – діастолічний артеріальний тиск, мм рт. ст.; • МТ – маса тіла, кг; • ДТ – довжина тіла, см; • В – вік, роки. Стандартизований опитувальник за Вейном включав 11 питань із відповідями, кожна з яких мала певну кількість балів, які наприкінці підраховувались. Сума балів вище 15 свідчила про наявність вегетативної дисфункції.

Результати і обговорення. У групі дівчат з проявами вегетативної дисфункції (перша група) середнє значення ФБВ становило $38,1 \pm 7,4$ р., середнє значення АП відповідало $1,98 \pm 0,41$ у.о., а середнє значення опитувальника складало $34,06 \pm 13,78$ б. У контрольній групі осіб жіночої статі (друга група) середній ФБВ дорівнював $33,2 \pm 6,05$ р., середній показник АП – $1,83 \pm 0,39$ у.о., а середнє значення опитувальника – $17,3 \pm 5,18$ б. Дані відображені у

таблиці 1. Між показниками були вивчені кореляційні зв'язки. Таким чином, між показником ФБВ і АП у дівчат першої групи був прямий зв'язок середньої сили між досліджуваними ознаками ($r=+0,42$, $p<0,05$) з не доведеною достовірністю. Між даними опитувальника та АП у цій групі був дуже слабкий зворотний зв'язок ($r=-0,096$, $p>0,05$). Вірогідність цього результату не доведена. Загалом, в усіх опитаних осіб з проявами вегетативної дисфункції був прямий кореляційний зв'язок середньої сили між ФБВ і опитувальником ($r=0,452$, $p<0,05$). Також між вищевказаними показниками вивчався коефіцієнт регресії. При обчисленні коефіцієнта регресії у дівчат з проявами вегетативної дисфункції між ФБВ та АП виходило значення 0,023 од. Тобто, при збільшенні ФБВ на 1 рік величина АП збільшувалась на 0,023 од. При збільшенні показника опитувальника на 1 бал величина АП зростала на 0,008 од. Таким чином, вегетативна дисфункція у обстежуваних дівчат погіршувала адаптаційний потенціал і впливала на фактичний біологічний вік.

Таблиця 1

Показники фактичного біологічного віку, рівня адаптаційного потенціалу і опитувальника за А.М. Вейном у дівчат із проявами вегетативної дисфункції у порівнянні з дівчатами контрольної групи

	Середній показник ФБВ	Рівень АП	Середній показник опитувальника
Дівчата з проявами вегетативної дисфункції (n=28)	38,1±7,4 р.	1,98 ±0,41 у.о.	34,06±13,78 б.
Дівчата, контрольна група (n=25)	33,2±6,05 р.	1,83±0,39 у.о.	17,3±5,18 б.

Висновки. 1. При вивченні показників фактичного біологічного віку і рівня адаптаційного потенціалу у дівчат із проявами вегетативної дисфункції встановлено наявність прямого зв'язку середньої сили поміж цими досліджуваними ознаками. Тобто, із збільшенням рівня фактичного біологічного віку погіршувався стан адаптації обстежуваних осіб. **2.** У дівчат першої групи між даними опитувальника та рівнем адаптаційного потенціалу встановлений прямий слабкий зв'язок між цими ознаками. Тобто, чим більша кількість балів в опитувальнику, тим вищий ступінь вегетативної дисфункції і гірший рівень адаптації. **3.** Загалом, в усіх опитаних осіб з проявами вегетативної дисфункції був прямий кореляційний зв'язок середньої сили між фактичним біологічним віком і опитувальником ($r=0,452$) з вірогідністю більше 95% ($p<0,05$). **4.** При обчисленні коефіцієнта регресії у дівчат з проявами вегетативної дисфункції між фактичним біологічним віком та адаптаційним потенціалом виходило значення 0,023 од. Тобто, при збільшенні фактичного біологічного віку на 1 рік величина адаптаційного потенціалу збільшувалась на 0,023 од., а при збільшенні показника опитувальника на 1 бал величина адаптаційного потенціалу зростала на 0,008 од.